

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Error Michaëlis Baji proscribitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

excedit vires naturales. Antecedens probatur: A. A. quod ejus primum & formale specificativum est supernaturale, quoad substantiam & entitatem supernaturalem est: Sed primum & formale specificativum assensus fidei est supernaturale: Ergo talis assensus est quoad substantiam & entitatem supernaturalem. Major pater: nam si primum & formale specificativum actus fidei est supernaturale, ejus species & essentia supernaturales erunt: Ergo & ejus entitas & substantia; cum nihil magis pertineat ad entitatem & substantiam cujuscunque rei, quam ejus species & essentia. Minor vero suadet: Assensus fidei non terminatur ad veritates supernaturales quomodocumque, sed terminatur ad eas sub ratione formali divina revelationis; adeo ut quamvis sint alia motiva quae inducere possunt ad credendum, illa tamen debeat intellectus transcendere & illis non inniti, sed soli auctoritati Dei revelantis: At divina revelatio est quid supernaturale: Ergo primum & formale specificativum assensus fidei, est supernaturale.

Dices: Actus fidei, cum sit vitalis, dicit ordinem ad potentiam vitalem à qua elicitur, nempe ad intellectum, & ab eo specificatur: Sed intellectus est potentia naturalis: Ergo actus fidei, quoad speciem, subindeque quoad entitatem & substantiam, naturalis est, & solum supernaturale quantum ad modum quemdam accidentalem, & quatenus per modum dispositionis ad formam & finem supernaturalem ordinatur. Unde Concilium Arausicanum can. 6. & Tridentinum sess. 6. can. 3. non definiunt absolute necessarium esse auxilium gratiae ad credendum, sed Arausicanum addit, sicut oportet; & Tridentinum; sicut oportet, ut justificationis gratia conferatur.

Respondetur actum fidei, ut vitalem, dicere ordinem ad potentiam vitalem, non nudè sumptam, sed ut elevatam per habitum fidei, vel auxilium speciale, quae sunt ratio proxima agendi, intellectus vero est principium duntaxat radicale & remotum: unde cum habitus fidei, & auxilium speciale, sunt supernaturalia quantum ad substantiam, actus fidei ab illis immediatè procedens est quoque supernaturalis quantum ad substantiam, & non solum quantum ad modum. Ad illud verò quod ex Arausicano & Tridentino subditur, dicendum est, illa Concilia verba prædicta in suis definitionibus apposuisse, quia solum definire contra Pelagianos voluerunt, necessarium esse gratiam ad credendum sicut oportet ad justificationem & salutem; & non curantur questionem illam Theologicam, de qua agimus, determinare, an scilicet assensus fidei sit supernaturalis quoad substantiam, vel solum quantum ad modum, sed id reliquere Theologis disputandum.

Addunt aliqui, prædicta Concilia ita loqui, & addere verba illa, sicut oportet, ut indicent, posse quidem hominem per solas naturae vires assensui veritatibus fidei sibi exterius propositis, assensu quodam opinativo, ita ut ratio, propter quam illis assentitur, non sit divina revelatio, sed motivum aliquod probabile, ut in hæreticis contingere cernimus; non tamen assensu certo & infallibili, auctoritati, & veritati Dei revelantis innixo, qualis requiritur ad justificationem.

ARTICULUS III.

An homo in statu naturæ lapsæ possit sine gratia aliquod bonum morale naturale ordinis velle, & facere?

Quæstio procedit de triplici gratia; nimirum de gratia justificante, ad quam pertinet charitas, de gratia fidei, & de gratia actuali, seu auxiliante; juxta triplicem sententiam, quæ in hujus dubii resolutione circumfertur. Prima est Michaelis Baii, existimantis ad omne bonum morale requiri gratiam habitalem, & imperium charitatis; subindeque omnia opera quæ homo peccator elicit, esse peccata. Unde 34. ex propositionibus ejus à Pio V. & Gregorio XIII. proscriptis, sic habet: Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est. Et 39. In omnibus suis actibus peccator servit dominantis cupiditati.

Secunda est Janfenii, assentientis ad omne opus moraliter bonum, gratiam fidei esse necessariam ex quo infert, omnia opera in fidei sum esse peccata, & omnes eorum vires, vitia. Unde lib. 3. de statu naturæ lapsæ cap. 14. ait: Indubitatum esse in doctrina Christi & Ecclesie, nullum opus bonum, nequidem moraliter ab humano arbitrio posse fieri, nisi per gratiam, non quamlibet, sed fidei, liberetur: ut proinde ante fidem non sit liberum à peccato, dum hic & nunc agere meditatur, abstinere; sed quocumque se verterit, quadam damna virobis insolubili peccandi necessitate teneatur. Et cap. 17. ejusdem libri hunc titulum præfigit: Nugæ, delirium, insania, impietas, contraria Christianorum sensui, scripturæ, & fidei, quæ in infidelium sit ulla vera virtus, vel opera sine peccato, juxta Augustinum & Concilium Arausicanum.

Tertia sententia, licet ad actus moraliter bonos influxum charitatis aut fidei non requirat, docet tamen ad bene operandum moraliter necessariam esse gratiam quandam actuale & auxiliantem. Hanc olim tenet Gregorius de Arimino in 2. dist. 28. quem sequitur Vasquez hic disp. 189. licet iste diverſo ducatur motivo: Gregorius enim necessitatem gratiæ auxiliantis ad opus morale probat ex defectu potentie, unde illam exigere debet, ut de posse expeditum. Vasquez autem non ex defectu potentie, sed ratione indifferentiæ liberi arbitrii ad bonum vel ad malum, ejusdem gratiæ necessitatem asseruit, quare illam exigit, non ut de posse, sed actu agere; eamque consulere docet in quadam cogitatione honesta & congrua; hoc est ad temperatam genio, complexionem, seu temperamento hominis, vel à Deo immixta in circumstantiis illis & occasionibus, in quibus prævidet ab æterno sua scientia media liberum arbitrium, per eam excitatum, ipsi consensurum. Eandem sententiam, ut probabiliorē, amplectitur illustrissimus Dominus Abelly, Episcopus Ruthenensis, in sua medulla Theologica, Tract. de gratia, lect. 5. conclus. 2.

§. I.

Error Michaelis Baii proſcribitur.

Dico primò: Absurdum est dicere, nullum opus morale, seu honestum, fieri posse sine gratia sanctificante, ita ut quæcumque sunt à peccatoribus ante adeptam justificationem, sint peccata.

42
101 Probatur primò ex Tridentino sess. 6. can. 7. A ubi sic habetur: Si quis dixerit omnia opera, quæ ante justificationem sunt, verè esse peccata, anathema sit. Et can. 8. damnatur ille qui dixerit mercedem gehennæ esse malum: Sed hic metus reperitur in peccatoribus, ante adeptam gratiam justificationis: Ergo ex Tridentino quæcumque sunt, à peccatoribus ante adeptam justificationem, non sunt peccata.

102 Confirmatur: Scriptura Lucæ 11. hortatur peccatores ad elemosynam: Date elemosynam, & omnia munda sunt vobis: Sed non hortaretur ad illam, si non posset à peccato, & fieri, gratia sanctificationis privato, sine admixtione peccati: Ergo &c. Item Danielis Nabuchodonosori dicitur: Peccata tua elemosynæ redime: At constat operibus malis peccata redimi non posse: Ergo elemosyna, à peccatore facta ex intentione subveniendi alienæ miseræ, non est opus malum, sed honestum, & moraliter bonum.

103 Probatur secundo ex SS. Patribus: Augustinus enim de Spiritu & littera cap. 28. hæc scribit: Si quis non impediatur à vitæ æternæ iustis quædam peccata venialia, sine quibus vitæ hæc non elucitur: sic ad salutem æternam nihil profunt aliqua bona opera, sine quibus difficillime vitæ cuiuslibet peccati hominis invenitur. Et Chrysostomus homil. 67. ad populum: Non potest (inquit) malus omnino melius esse, sed evenit ut aliquid habeat boni; neque bonus esse omnino bonus, sed nonnulla solet habere peccata. Quibus verbis declarant, quod sicut fragilitas humana, vi prorsus ineluctabili implicat sæpe peccatis nonnullis venialibus quantumlibet iustum; ita lumen fulgus Domini naturaliter inditum hominibus, atque inextinguibilis boni & æqui ratio, assidue sollicitans animum, extorquet frequenter à quovis peccato levia nonnulla & facilia opera naturalia, nulla permixtione mali aut intemperantiae nequam vitiosa.

104 Probatur tertio ratione: Virtutum opera, ut iustitiæ, religionis, misericordiæ, temperantiæ, &c. jure naturali & divini præcipiuntur hominibus etiam injustis, & mortalis peccati labe inquinatis: At illis non præcipiuntur, nisi ea possent exequi sine admixtione peccati, & ita ut essent omni ex parte honesta: Ergo, &c.

Dico secundo, falsum pariter esse ac erroneum, asserere nullum opus bonum fieri posse sine charitate, hoc est, nisi in Deum propter se dilectum referatur; & sine tali relatione, & charitatis imperio, actus caritativorum virtutum esse malos, & veri peccati contaminatione pollutos.

105 Probatur primò ex Tridentino sess. 14. cap. 4. & can. 5. definiente attritionem (quam ibidem dicit esse dolorem de peccatis, non conceptum ex motivo charitatis, sed ex turpitudine peccati consideratione, vel ex gehennæ & poenarum metu) esse verum Dei donum, & Spiritus sancti impulsus, (qui certe non impellit ad malum, & ad verum peccatum) ac denique esse motum bonum, & addit à fine capitis citati, & peccatorem ad Dei gratiam in Sacramento poenitentiae obtinendam disponere. Ergo ex Tridentino potest dari aliquis actus honestus, & moraliter bonus, sine influxu & imperio charitatis.

106 Probatur secundo ex SS. Patribus: Augustinus enim lib. de patientia cap. 26. sic ait: Si quis non habens charitatem, & in aliquo schismate constitutus, ne Christum niger, patitur tribulationes, angustias, famem, &c. nullo modo elipanda ista sunt, imò verò & hæc laudanda patientia. Et Fulgentius ejus discipu-

lus lib. de Incarn. cap. 26. hæc scribit: Aliqua quidam bona, quæ ad societatem humanam pertinent æquitate, in se possunt (peccatoribus) sed quia charitate Dei non sunt, prodesse non possunt, ad salutem videlicet & ad vitam æternam.

Probatur tertio ratione: In hoc distinguitur bonitas moralis quæ in nostris actibus reperitur à bonitate supernaturali & meritoria vitæ æternæ, quod prima constituitur absque habitudine ad finem supernaturalem, per solam conformitatem quam actus habet cum recta ratione & prudentia; secunda verò procedit ex influxu gratiæ & charitatis, referentis actus nostros in finem supernaturalem: unde quamvis sine charitate homo non possit elicere actus supernaturales, & meritorios vitæ æternæ, potest tamen sine illa plures actus honestos & moraliter bonos exercere, v.g. colere parentes, obedire superioribus, subvenire egenis: isti enim actus ex fine proximo, seu objecto, habent honestatem & bonitatem morale, & unde ut sint moraliter boni, non est necesse quod illam à fine extrinseco & imperio charitatis participant.

Confirmatur: Si ordinatio ista ad cuiusvis operis honestatem, & bonitatem moralem necessaria sit, sequitur quod quotiescumque homo operatur libere, seu cum deliberatione rationis, asseratur præcepto diligendi Deum super omnia: Sed hoc absurdum est, cum enim hoc præceptum sit positivum, non obligat pro semper, sed pro tempore determinato: Ergo & illud. Probatur sequela: Nam cum juxta communem sententiam non detur actus indifferens in individuo, quotiescumque homo libere, seu cum deliberatione operatur, tenetur honeste & bene moraliter operari: Ergo si ordinatio & imperium charitatis ad cuiusvis operis honestatem & bonitatem moralem requiritur, manifestum est præceptum charitatis obligare pro quocumque tempore, in quo homo libere seu cum deliberatione operatur.

Confirmatur amplius: Si nullum opus est bonum, nisi quod fit ex motivo charitatis propter Deum summè dilectum, sequitur nullam esse virtutem, præter unam charitatem, cui soli competit operari propter tale motivum: At hoc repugnat non solum Scripturæ, quæ plures alias virtutes agnoscit, & commendat pluribus locis, sed etiam manifestæ rationi; nam virtus, ex receptissima definitione, est habitus cum ratione electivus, id est conformiter rectæ rationi eligens & agens; manifestum est autem, rectæ rationi consentaneum esse, vivere temperatè, agere fortiter, subvenire indigentium necessitati, exhibere parentibus, superioribus, benefactoribus, honorem, obedientiam, gratitudinem, aliaque his similia præstare, quæ etiam præcisâ relatione ad Deum ut summè dilectum honesta sunt, & secundum rectam rationem appetibilia: Ergo, &c.

§ II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem obijciuntur in primis quædam Scripturæ testimonia, quibus videntur reprobari omnia opera eorum, qui adhuc sunt in statu peccati, etiam si illa sint bona ex objecto, ut laudare Deum, vel illi offerre sacrificium: Ergo ut actus aliquis sit bonus & honestus, gratiâ sanctificante informari debet.

Con-